

دۇئا بىلەن سەۋەبىنىڭ مۇناسىۋىتى

[ئۇيغۇرچە]

علاقة الدعاء بالأسباب
[باللغة الأويغورية]

مۇھەممەد سالىھ قاراجىم
محمد صالح قاراجم

تەكشۈرۈپ بىكىتكۈچى: ن. تەمكىنى
المراجعة: ن. تمكيني

ريباد شههري رهېۋه رايونى دىن تەشۋىقات ھەمكارلىق
مەركىزى
المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة
الرياض

1428 – 2007

islamhouse.com

دۇئا بىلەن سەۋەبىنىڭ مۇناسىۋىتى

بەندە دۇئا قىلىش بىلەن بىللە سەۋەبىنىمۇ قىلىشى كېرەك. دۇئا تىلغا ئېلىنغان تىلەكلەرنىڭ ئىشقا ئېشىشى ئۈچۈن دۇئاغا ئىش ھەرىكەت ياندېشىپ كېلىشى لازىم. كۆڭۈلگە پۈككەن بىرەر مەنپەئەتكە ئېرىشىش ياكى بىرەر زەخمەتتىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئورۇنۇپ كۆرۈش لازىم. خۇداغا تەۋەككۈل قىلىدىم دەپ ئوڭدا يېتىش ياكى قاراملىق بىلەن قارىسىغا ئىش يولى ۋە قانۇنىيىتى بويىچە ئىش كۆرۈپ، سەۋەبىنى قىلىپ قويۇپ ئاندىن اللە تەئەلاغا تەۋەككۈل قىلىش لازىم. ئىسلام دىنىدا تەشەببۇس قىلىنغان تەۋەككۈلنىڭ ھەقىقى مەنىسى ئەنە شۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەدىسىدىكى: «سەلەر اللە قا ھەقىقى تەۋەككۈل قىلىدىغان بولساڭلار خۇددى قۇشلار ئەتىگەندە ئۇۋىلىرىدىن ئاچ چىقىپ، كەچتە توق قايتىپ ئوزۇقلاندۇرۇلغاندەك، ئەلۋەتتە، سەلەرمۇ رىزىقلاندۇرۇلغان بولاتتىڭلار». دېگەن سۆزىنىڭ مەنىسىمۇ تەۋەككۈل بىلەن سەۋەبىنىڭ مۇناسىۋىتىنى ناھايىتى ئوبدان چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇ. قۇشلار بولسا ئۇۋىلىرىدا ياتماي كۈندۈزىدىن كەچكىچە ئۇچۇپ يۈرۈپ يەم ئىزدەيدۇ. نەتىجىدە ئۆزىمۇ تويغۇدەك، ئۇۋىسىدىكى بالىلارغىمۇ توشۇغۇدەك يەمگە ئېرىشىدۇ. خەلىپە ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: «بىرەر سىڭلار اللە نىڭ ئاسماندىن ئالتۇن بىلەن كۈمۈش ياغدۇرمايۋاتقانلىقىنى بىلىپ تۇرۇپ، رىزقى تەلەپقىلىشى يولىدا ھەرىكەت قىلماستىن، ئى اللە ماڭا رىزقى بەرگەن دەپ قاراپ ئولتۇرمىسۇن» دېگەن. «قۇرئان كەرىم» دە اللە تەئەلا: «ئىنسان پەقەت ئۆزىنىڭ ئىشلىگەن ئىشنىڭ نەتىجىسىنى كۆرىدۇ». (53- سۈرە نەجىم 39- ئايەت) دەيدۇ. مانا بۇلاردىن ئۈجمە پىش، ئاغزىمغا چۈش دەپ ئولتۇرۇشنىڭ قەتئىي خاتا ئىكەنلىكىنى روشەن كۆرۈۋالالايمىز.

دۇئا ئارقىلىق اللە قا ئىلتىجا قىلىش بىلەن بىللە ئىشنىڭ ۋۇجۇدقا چىقىشى ئۈچۈن چارە - تەدبىر ۋە ئامال ئىزدەش لازىم. «تەلەپ قىل، سەۋەب قىل» دېگەن ئاتىلار سۆزى ئىسلام دىنىنىڭ روھىغا ئۇيغۇن ھالدا ناھايىتى جايىدا ئېيتىلغان.

سەۋەب بىلەن بىللە قىلىنغان دۇئا، ئىماننىڭ خىسەتلەردىن بىرى ھېسابلىنىدۇ. سەھىھ ھەدىسلەرنىڭ مەزمۇنى بويىچە ئېيتقاندا، ئىمان دېگەن تىل بىلەن ئېيتىش، دىل بىلەن ئىشنىش، قول سېلىپ ئىشلەشلەردىن ھاسىل بولىدۇ. تىل، دىل، ھەرىكەت ماسلىشىپ قىلىنغان دۇئا ئاندىن دۇئا سانىلىدۇ. باشقىچە قىلىپ ئېيتقاندا، بىرەر مۇسۇلمان بەندە اللە دىن دۇنيادا رىزىقنىڭ كەڭ بۇلىشىنى، ئاخىرەتتە مەغپىرەت قىلىنىشىنى ۋە شۇنىڭدەك ئىشلارنى تىلەيدىكەن، چىن دىلى بىلەن

الله قا يۈزلىنىشتىن تاشقىرى، رىزىقىغا ۋە مەغپىرەتكە سەۋەب بولىدىغان ئىشلارنى قىلىشى لازىم بولىدۇ. ئاللاھ ھەممىمىزنى توغرا يولغا يېتەكلىسۇن.